

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-240 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-59/1521-546
Karar Tarihi : 24.11.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Dr. Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : Mustafa Mehmet ÖZKARABÜBER, Özgür BAL

C. BAŞVURAN : Murat ŞAHİN
Gazi Osman Paşa Blv. No:5 Çankaya/İzmir

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Kamil Koç Otobüsleri A.Ş.
Konya Şehirlerarası Otobüs Terminali/Konya
- Kontur Turizm ve Uls. Nak. Tic. Ltd. Şti.
Konya Şehirlerarası Otobüs Terminali/Konya
- Konya Metro Seyahat Taşımacılık ve Petrol Ürünleri Tic.
Ltd. Şti.
Konya Şehirlerarası Otobüs Terminali/Konya
- Özkaymak Turizm Ltd. Şti.
Konya Şehirlerarası Otobüs Terminali/Konya

E. DOSYA KONUSU: İzmir-Konya hattında faaliyet gösteren otobüs firmalarının fiyat birlikteliği yoluyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyet dilekçesinde, İzmir-Konya hattında faaliyet gösteren otobüs firmalarının aralarında anlaşma yaparak, İzmir-Konya hattında ücretlerini 43 TL'nin üzerinde tuttıkları iddia edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 03.08.2011 tarih ve 5616 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan, 29.09.2011 tarih ve 2011-4-240/İİ-11-192-MMÖ sayılı İlk İnceleme Raporu, 05.10.2011 tarih ve 11-51 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 11-51/1299-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 15.11.2011 tarih ve 2011-4-240/ÖA-11-192-MMÖ sayılı Önaraştırma Raporu 23.11.2011 tarih ve REK.0.18.00.00-110.02.02/584 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-59 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; İzmir-Konya hattında faaliyet gösteren otobüs firmalarının, karayolu taşımacılığı pazarında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eder nitelikte uygulamalarda bulunduğu yönünde bir bulguya ulaşılamadığı, bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı görüşüne yer verilmiştir.

11-59/1521-546

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Şikâyetin konusunu, yolcu taşımacılığı yapan otobüs firmalarının uygulamaları oluşturmaktadır. Bu çerçevede, ilgili ürün pazarı, “karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarı” olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Şikâyet konusu iddiaların İzmir-Konya hattına yönelik olduğu dikkate alınarak, ilgili coğrafi pazar “İzmir-Konya güzergâhı” olarak tespit edilmiştir.

I.2. Tespitler

Şikâyete konu İzmir-Konya arası mesafe 551 km olup, 2010 yılı taban fiyat tarifesine göre, söz konusu hat için Ocak-Mayıs 2010 döneminde uygulanması öngörülen minimum fiyat 33 TL’dir. Yapılan şikâyette ise, bu fiyatın uygulanmaya başlamasından bir sonraki yılın Ağustos ayında 43 TL’nin altında bilet bulunamadığı iddia edilmektedir.

Diğer taraftan, dosya mevcudu bilgilere göre, şikâyetin kayıtlarımıza intikal ettiği dönem olan Ağustos 2011 öncesinde ve sonrasında, firmaların İzmir-Konya hattında uyguladıkları fiyatları gösterir tablo aşağıdadır:

Tablo 1: Konya-İzmir Hattı Yolcu Sefer Listelerindeki Uygulanan Fiyat Seviyeleri

Firma	Ocak-Haziran 2011 dönemi (TL)	Temmuz-Eylül 2011 dönemi (TL)
Kamil Koç	28,50-32-34-35-40	43-48
Kontur	35-36-40	43,20-48
Metro	24-27-29-34-39	32-39-47-49
Özkaymak	25-27-30-32-33-35-38	33-40-44-45-48

Yolcu listelerine bakıldığında, Ocak-Haziran arası dönemde söz konusu hatta fiyatların 24 TL-40 TL, Temmuz ayından itibaren ise 32 TL-49 TL arasında olduğu görülmektedir. Söz konusu fiyatlar genel seviyesi, şikâyetin yapıldığı Ağustos ayından önce, sezon başlangıcı kabul edilen Haziran ayında yükselmiştir.

Bununla beraber, fiyat artışı öncesinde ve sonrasında, aynı anda farklı fiyat seviyelerinin uygulanmış olduğu da belirlenmiştir. Öte yandan, ulaşım sektöründe Haziran ayından itibaren sezon açılışıyla beraber, talepte önemli bir artışın yaşandığı bilinmektedir.

Şikâyete konu İzmir-Konya hattıyla ilgili olarak, söz konusu firmaların internet üzerinden işlem yaptıkları fiyatlar da incelenmiştir. Söz konusu firmaların İzmir-Konya hattı için internet ortamında uyguladıkları fiyatlara ilişkin tablo aşağıdaki gibidir:

Tablo 2: İzmir-Konya Hattı İnternet Bilet Fiyatları

Firma	İndirimli Fiyat (TL)	Normal Fiyat (TL)
Kamil Koç	43	48-53
Kontur	37,30 - 43,20	43-48
Metro	43	43
Özkaymak	39	43

11-59/1521-546

Tablodan görüleceği üzere elektronik ortamda düzenlenen bilet fiyatları da şikâyete konu iddiaları destekler nitelikte değildir.

I.3. Değerlendirme

Şikâyete konu İzmir-Konya hattında uygulanan fiyatlar incelendiğinde, şikâyetin gerçekleştiği Ağustos döneminde fiyatların yaklaşık 8-10 TL yükseldiği anlaşılmaktadır.

80 Bununla birlikte, fiyatlar artmadan önceki dönemde ve artış sonrasında aynı anda farklı fiyat seviyelerinin uygulandığı da tespit edilmiştir. Nitekim söz konusu firmaların internet üzerinden uygulamakta oldukları fiyatlar incelendiğinde, hepsinin indirimli fiyat seçeneklerinin bulunduğu görülmektedir. Bu çerçevede, gerek fiyatlar artmadan önce gerekse fiyatlar arttıktan sonra tek fiyat uygulanmadığı görülmektedir. Ayrıca, otobüs şirketlerinin sadakat kartı uygulamaları bulunmakta ve puan toplamak suretiyle, uygulanan bilet fiyatları üzerinden ek bir indirim sağlanabilmektedir. Sadakat kartından hariç olmak üzere, yine bazı otobüs firmalarının, başkaca servis sağlayıcı firmalarla anlaşarak, müşterilerine zaman zaman %50'ye varan ekstra indirimler uyguladığı bilinmektedir. Tüm bu bilgilerin ışığında, 43 TL'nin altında fiyat uygulanmadığı iddiası sefer yolcu listelerinde uygulanan fiyatlar baz alındığında gerçekçi görünmemektedir.

90 Öte yandan, şikâyet konusu fiyat artışlarından önceki Ocak-Haziran 2011 döneminde, Ocak-Mayıs 2010 dönemi için geçerli olan şehirlerarası otobüs taşımacılığı taban fiyatlarından daha düşük seviyede bilet satışı yapıldığı tespit edilmiştir. Bu çerçevede, Haziran 2011 dönemine kadar, öngörülen taban fiyatın da altında fiyatlar uygulanmışken, sezon açılışının gerçekleştiği ve önemli bir talep artışının yaşandığı Haziran ayından itibaren fiyat artışının gerçekleşmesinin iktisadi olarak rasyonel olduğu değerlendirilmektedir.

100 Ayrıca, ilgili pazarda verilen hizmet homojendir. Diğer bir ifadeyle otobüs firmalarının benzer araçlarla, benzer ikramlarla aynı hareket noktasından kalkarak aynı varış noktasına ulaştıkları görülmektedir. Bu durumda, yolcuların tercihlerini belirleyen temel unsur bilet bedelleri olmaktadır. Teorik olarak kapasite kısıtı bulunmayan firmanın düşük fiyat vermesi durumunda yolcuların tamamına hizmet vereceği söylenebilir. Bu durumda mevcut diğer firma veya firmalar, aynı fiyat seviyesine inmek veya piyasadan çıkmak arasında seçim yapmak zorunda kalmaktadırlar. Diğer bir ifadeyle, piyasanın oligopolistik yapısı nedeniyle ilgili pazarda çok farklı fiyat seviyelerinin uygulanması mümkün değildir.

Özetle, tek fiyat uygulamasına ilişkin şikâyetler karayolu ile yolcu taşıma sektörünün genelinde görülmekte olup, hizmet farklılaşmadığı sürece bu tür uygulamalara rastlanabileceği neticesine varılmıştır.

110 Bununla birlikte, önaraştırma döneminde yapılan yerinde incelemelerde, söz konusu iddiaları destekler nitelikte herhangi bir bilgi ve belgeye ulaşılamamıştır. Bu çerçevede, gerçekleşen fiyat artışının pazarın oligopolistik yapısıyla beraber, inceleme konusu fiyatların önceki dönemde öngörülmüş bulunan kanuni taban fiyata yakın seviyelerde seyretmesi ve Haziran ayından itibaren sezonun ve talebin canlanmasından kaynaklandığı neticesine varılmıştır.

Yukarıda yer verilen bilgi ve değerlendirmeler doğrultusunda, dosya konusu iddialara yönelik olarak bir soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

11-59/1521-546

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

120